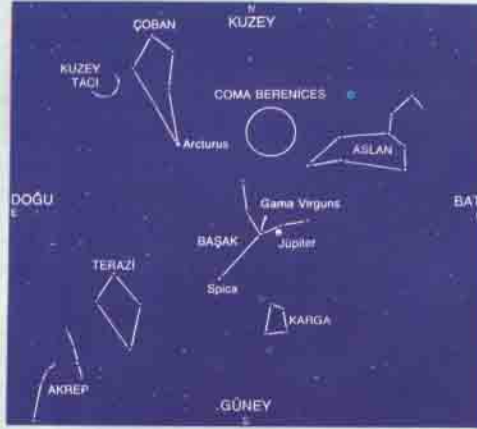

MAYIS AYINDA GÖK YÜZÜ

Alper ATEŞ

Bu ay, ilkbahar takım yıldızlarındaki gezimizi sürdürüyoruz. Aslan'ın doğusunda Başak (Virgo) takım yıldızı yer alır. Başak tanınması zor bir takım yıldızdır. Başağın en önemli özelliği büyük galaksi kümesidir. Bize ortalama 64 milyon ışık yılı uzaklıkta yer alan bu galaksi kümesi, her biri Samanyolu gibi dev sistemler olan 2500 civarında galaksiden oluşuyor. Virgo galaksi kümesinin boyutları da olağanüstü, çapı 13 milyon ışık yılı. Bu galaksi kümesini dürbün ile izlemek ne yazık ki olanaksız.

tu. Galile'i'yi şaşırtan bu olayı siz de dürbününüzle gözleyebilirsiniz.

Uyduların isimleri: Io (Ayo), Europa (Yurupa), Ganymede (Ganimed) ve Callisto (Kalisto). Io, volkanları hâlâ aktif olan bir ateş uydusu. Diğerleri ise buzlarla kaplı. Bu uyduların hareketlerini dikkatle gözleyin. Gezegenin önünden geçişleri sırasında Jupiter'de Güneş tutulmasına neden olduklarını düşünmek çok heyecan verici.

İlkbahar aylarında Başak

Spica: Başak takım yıldızının en parlak yıldızı olan Spica Dünya'ya 230 ışık yılı uzaklıkta. Beyaz renkli bu yıldız 1700 Güneş'e eşdeğer bir güçle evrene enerji yayıyor. Yüzeyindeki sıcaklık, 2300 kelvin civarında. Bu arada Güneş'in sıcaklığının 6000°K civarında olduğunu hatırlatalım. Eğer Spica'yı Güneş'in yerine koysaydık bu bizim için tam bir felaket olurdu. Bir anda gezegenimiz sıcağından kavrulur, okyanuslar ve kutuplar buharlaşırdı.

Gama Virgins: Başak takım yıldızının bu ünlü çift yıldızı, 35 ışık yılı uzaklıkta. Bu yıldızlar, bir biri çevresinde 171 yılda dönüyorlar. 1756'da birbirlerine o kadar yaklaştılar ki, en güçlü teleskoplarla bile ayırtılamaz oldular. Bu sarı renkli çifti görebilmek için dürbününüzü sıkı tutun; çünkü zor bir hedef.

Jupiter: Bu ay, Güneş battıktan hemen sonra Başak takım yıldızı içerisinde çok parlak bir yıldız gibi görülebilir. Jupiter'in çevresindeki uydular, dürbün için her zaman çok ilginç hedefler. Dünya'nın Ay'ı gibi Jupiter'inde aylar var. Bunlardan 4'ü dürbünle bile görülebilir. Uydular her gece farklı konumlarda olacaklar. Çünkü, Jupiter'in çevresinde dönüyorlar. Galile bu olayı farketmişti zaman, o devirde Avrupa'da inanılan Ptoleme'nin Dünya merkezli evren fikrine karşı ilk şüpheli duymuş-

tu. Galile'i'yi şaşırtan bu olayı siz de dürbününüzle gözleyebilirsiniz.

Arcturus: Coma Berenices'in hemen doğusunda bulunan Arcturus bir kırmızı dev. Bu yaşlı yıldızın sıcaklığı 4000°K civarında ve bize olan uzaklığı 36 ışık yılı.

Mayıs ayının ilginç gök olayları ise şöyle: 3 Mayıs: Jupiter, Ay yaklaşması. 4 Mayıs: Eta Aquarid göktaşı yağmuru. Saatte 30 göktaşı görülebilir. 6 Mayıs: Dolunay. 7 Mayıs: Venüs en parlak duruma ulaşiyor (-4.5) kadir. 12 Mayıs: Mars, Ari kovanı yıldız kümesinin içinde. 13 Mayıs: Ay, sondördün evresinde. 14 Mayıs: Sabaha karşı 3 civarında Satürn, Ay yaklaşması. 21 Mayıs: Türkiye saati ile 19 da Kuzey Avrupa ve Amerika üzerinde kısmi Güneş tutulması gerçekleşecek. Bu olay olduğu sırada Türkiye'den bakan gözlemciler görmese de Ay, Güneş'in hemen kuzeyinde olacak. 27 Mayıs: Mars, Ay yaklaşması. 28 Mayıs: Ay ilkördün evresinde. 30 Mayıs: Jupiter, Ay yaklaşması.

1922 yılının Ağustos ayında

A = 0.0, B = 26.9, C = 25.5

- Yeniay : 26.9 + 25.5 = 52.4 : 52.4 - 29.5 = 22.9 ■ 23 Ağustos
İlkördün : 22.9 + 7.4 = 30.3 ■ 30 Ağustos (Zafer Bayramı!)
Dolunay : 22.9 + 14.8 = 37.7 : 37.7 - 29.5 = 8 Ağustos
Sondördün : 22.9 + 22.2 = 45.1 : 45.1 - 29.5 = 15.6 ■ 15 Ağustos

1992 yılının Aralık ayında

- Dolunay : 0.0 + 2.8 + 21.6 + 14.8 - 29.5 = 9 Aralık (ay tutulması!)

Tablo kullanılırken çok önemli bir nokta da artık yıllar. Artık yıllarda ocak ya da şubat aylarında C'ye 1 eklemek gerekiyor. 1992 bir artık yıldır ve her 4 yılda bir artık yıl olduğundan 1988, 1996 ve 2000 yılları artık yıllardır.

Ay takvimi, yalnızca amatör astronomlar için değil aynı zamanda izciler, avcılar, çiftçiler, denizciler, balıkçılar ve askerlerimiz için de çok yararlı bir araç. En romantik anlardan biri de ufukta dolunay'ın yükselişinin izlendiği anlardır. Dolunay'ın hangi tarihe denk geldiğini bulmak için A + B + C'ye 14.8 eklemeyi unutmayın!